

Oláh András
semmiért

magamra maradtam: múltamat megloptam
 itt hever mellettem kiterítve holtan
 a semmiért kellett hazudni és csalni
 maradtunk tavaszból kiköszönő talmi

foszlik a becsület miként a képzelet
 mint magánhangzókról a lecsalt ékezet
 lelkembe falazva égnek a kereszttek
 választásom nincsen – pogányul szeretlek

feltartott kezekkel

kisírt tekintetű tegnapok őrzik
 a szád elé kapott kezét
 beengedted a tolvajt s most megnyúlt
 arccal bámulod a rád vert ablakot
 – csapnivaló válságkezelő vagy
 újrahasznosítható álmokat képzelsz
 s mint múltba hulló kődarab
 világtalan bolyongsz
 de elhullatta szirmait a nyár
 s belőle a kiutat sehogy sem találod

árnyékban

1. félelem

hallgatom miként serceg a pirítóson a kés
 – az abroszon kiütőköznak a félelem szeplői:
 előítéletemre számítanak

2. diagnózis

a fű nem mérlegel csak sarjad a nyárral

de amíg él a test
 a lélek árnyékban akar maradni

3. múlt időben

emlékek tapossák halálra a múltat

Koncsek József

A nyerőjátzsma

Vadgesztenyerügyek ünnepélyes fakadtával egyidőben felmelegszenek a betonpadok. Előbb csak a levegő. Akkor a fény kicsi katonái céltudatosan nyüzsögnek a tér fölött, közvetlenül a világoszöld bojtjaikat lengető mogyoróbokrok alatt. A nemrég kiültetett tulipánhagymák mellett is, no, a nedves sárga kavicsos is persze, és hogyan hol nem még, no de még. Kurdics elgondolkodva lépett ki a Balkáni kacagógerle utcából, s úgy látszik, hogy majd átmegegy a téren, de nem. Némi vitája támadt szállásadó nőjével, de konyhai csapból kortyolt melegvíz és a két kiskanál kristálycukor segítségével túltette magát az egészen – mármint a reggeli gondján is... Aztán hát, ugye itt van ez a tavasz.

Kurdics határozottan kellemesnek várta. Történt, hogy a latin magánórákra járó tanítványa megcsúszott a fizetnivalóval, s Kurdics néhány igen szeretett könyvétől is megvált mostanában. A piac maradt a remény bőven buzgó forrása. Nem túlzottan kedvelte ezt a módot, az igaz.

Már éppen a csarnok felé vezető betonjárdára kanyarodott, amikor megszólítás érte a padok felől. A sétabotos. A vénember. Kurdics először vókmennek nézte az öreg fején lévő valamit, aztán kiderült, hogy az egy régi típusú fülvédő, posztóbetétes, egymásba tolható ruganyos acélpántok a fejtetőn.

Tulajdonképpen ez a fejmicsonda tartotta vissza, kvázi térítette el szándékától, az öreg pedig lecsapott Kurdicsra, és villámgyorsan egy huszonegyes partit ajánlott „éhomra”, mint mondta, vagyis ugye éhgyomorra, azaz még így reggeli előtt. Holott hát Kurdics azon már túl volt, node mindegy.

Előkerült a kártya, igen. Kurdics mindjárt elsőre kihúzta a piros ász. Ezt szerényen követte egy makk felső, majd a makk király. Az öregnek zöld hetesből, tők alsóból és piros tizesből tizenkilence volt. De ez csak a próba, ugye. Összecsapták a lapokat, az öreg megdörzsölte tenyerét, s felajánlotta, hogy rovásra játsszanak, s végül majd pénzben számoljanak el. Ez így rendjén volt, mert ez a szokás a Balkáni kacagógerle utca táján. Minek azt a sok pénz forogtatni, ide-oda toszogatni, hát nem? Mely Balkáni kacagógerle utcai metódusban fel lehet fedezni a legkomolyabb bankrendszerstílust, miszerint mintegy absztrakt minőségben elvégezhető műveletek után a tartozik-követel, satöbbi, értik az urak, ugye?

Kurdicsnak egy ötszáz lapult a pénztárcájában, s bizony az ötezret estig még elő kellett teremtenie, természetes. Annyi az albérlet, hát, amilyen, az túl van fizetve. Az öreg megemlítette, hogy megkapta nyugdíját, s tehát ő most jó egy ezresig, amit havonta egyszer megkockáztathat. Kurdics felmérte egy lapos pillantással, s rendjén lévőnek találta. Hanem azt még nem mondtam, hogy a Balkáni kacagógerle utca táján szokásos kártyarend szerint a lejátszott és rovásban megörökített menetek után, ugye egy végső

játszmával azt is tisztázni szokták, hogy mennyi legyen egy-egy rovás értéke. Mit tudom én, ha például Kurdics nyer, akkor azt mondhatja, hogy most annak eldöntéséért játszunk egy utolsót, hogy részemről ötven forintot érjen egy játszma, vagy pedig – s itt az ellenfél következik, amelyik, mondjuk, veszett, hát ő, azt mondja, hogy azt mondja, legyen, ugye, úgy, no, öt forint. Értik az urak, ugye? Ez már így szokás a Balkáni kacagógerle utca tájékán. Természetesen a bódésok azért magukhoz méltatlannak tartották volna, hogy még vesztesként is túl alacsony játszmaértéket ajánljanak fel, mert ez valahogy nem gilt, értik az urak. Hanem azt, hogy mondjuk vesztes és bizonyos játszmaérték után még egy bódés teszem azt hanyagul odadob rá egy százast, mintegy rongyrázásból, az, kérem, ki van zárva. Ez megalázásnak tűnne. Így hát a játék jellege, már ami a szerencseforgandóságot illeti, ugye, meg a nagyvonalúság ugye, itt sajátos kombinációban él együtt, mert hát nyilvánvaló, hogy ha a vesztes még magas értéket ajánl, azt, azért jó, hmm... Ez a bódésok arisztokratizmusa, kérem. A játékszenvedély és a méltóságtudat illetén összekapcsolása határozottan morális értékelésre tarthat igényt, vélem én, ám bárhogy legyen is, a Balkáni kacagógerle tájékán ez a szociológiai értelmezésre is bátran számot tartó tény, a maga műfajában, legalábbis szerintem az emberi kapcsolatok normalizálása érdekében spontán és mindenki által elfogadottan kielégítően működik...

Igaza van, kollégám, majd rövidebb mondatokban folytatom, de látja, ha az ember belemelegszik, ugye, akkor csak úgy megiramodnak ugye a mondatok. Jó, nem is megveszekedett postatiszt maga, rendben. Rendben? Akkor folytatnám, uraim... Szóval...

Hogy ne csigázzam tovább ezt a feszült érdeklődést, szóval a Kurdics nyert és nyert. Húsz rovása volt, az öregnek meg talán hét. Kiszámolták, s ugye, ez mégiscsak tizenhárom Kurdics javára. Megjegyzem Kurdics már akkor gyanította, hogy nem lesz ez jó. Ez a tizenhárom. Közbevetem, hogy előre kikötötték, ha elérték a húszat, akkor ende. Szóval tizenhárom. Az ugye, mondjuk hetvennel számolva is majdnem egy ezres, s ha hozzávesszük, hogy az öreg viszont húszat ajánlott meg, az még akkor is kétszázhatvan, s hátra van még a nap nagy része, hogy ugye kilegyen az ötezer.

Akkor az öreg lehajtotta fejét, és tisztelettel megkérte Kurdicsot, hogy szíveskedjék őt jó alaposan fenéken rúgni. Ugyanis, mint bevallotta, egyáltalán nem kapta meg a nyugdíját, s hát elnézést kér, de a dolgok szerencsétlen összjátéka folytán kénytelen ehhez a Balkáni kacagógerle utca tájékán megszokott módhoz folyamodni, mármint ami a játék kiegyenlítését illeti, ugye. Mert a játékszenvedély, meg ez a szép tavasz is, ugye...

... Akkor Kurdics összecsapta a lapokat és a zsíros zsupát úgy, ahogy volt, bedugta az öreg mellényzsebébe. Aztán elővette az összehajtogatott ötszázast, és azt is odadugta mellé. Felállt és elindult a piac felé. Hosszú még a nap, a kirelajzomát! No, iszunk még egy kört, urak?

Bakacsi Ernő

Az öreg tanya

A motor alpjáraton duruzsolt, lassan gurult a portalanított makadámúton. Lehúzott ablak mellett néztem a tájat, kapaszkodókat, ismert jeleket kerestem. Keveset találtam, az elmúlt évtizedekben megváltozott a környék, a tanyákat nehezen lehetett beazonosítani. Megváltoztak azok is, némelyik eltűnt, vagy romokban hevert.

Megálltam. Ez az. Ez volt a keresztanyámék tanyája. Csak néhány pillanatig vacilláltam, aztán ráfordultam a bevezető földútra. Már láttam a lakóházat, a kiskonyhát, az istállót még eltakarta a ház. A kiskonyha mögött annak idején szőlő virított, most térdig érő kóró borította. Az udvar szélén álltam meg. Egy pillanat alatt feltérképeztem az udvart. Az istálló előtt egy traktor állt és több szanaszét letett mezőgazdasági munkagép. A régi rendnek nyomát sem tapasztaltam. Egy korcs kuvaszféle éktelen csaholással rontott rám. Olyan hevesen támadt, hogy a kocs oldalától mozdulni sem tudtam. Az ugatásra kilépett a házból egy asszony és Csiba, te kiáltással próbálta fegyelmezni a kutyát, amely rá sem hederített erre. A kiskonyhából egy férfi lépett ki, erre az asszony visszament a házba.

– Híjják! Híjják! – Üvöltött a kutyára, mire az farkát behúzva eloldalgott.

A gazda, gondolom ő volt, negyvenes éveiben járó, sötétbarna hajában már ős szálakkal, pirospozsgás arccal, kissé széles pofacsonttal, villogó fekete szemekkel volt megáldva. Leritt róla, hogy jász vagy kun ivadék. Olajfoltos kezeslábast viselt, fején nem kalap és nem micisapka volt, hanem simléderes reklámsapka. Ez az ember se nem paraszt, se nem munkás – gondoltam –, a kettő között van valahol. Az is lehet, hogy a mostani mezőgazdaságban dolgozó vállalkozó tipikus képviselője. Nem tudom. Ezek a gondolatok egy pillanat alatt villantak át az agyamon.

– Jó napot kívánok! – köszöntem.

– Nem veszünk semmit – mondta igen morcos képpel köszönés helyett.

– Vigécnek néz? Nem árulok én semmit – nyújtottam a kezem, és bemutatkoztam. Ő is elmormolta a nevét, de nem értettem. Nem kérdeztem rá.

– Csak néhány percig zavarom, ha megengedi. Tudja, én itt nőttem fel, a környéken. Messzire sodort az élet. Most erre járok, gondoltam megnézem a régi helyeket, felidézem a gyerekkori emlékeim, lehet, hogy utoljára látom ezt a tájat. Nem szólt semmit, folytattam.

– Ez a tanya valamikor a keresztapámé volt, Szabó Gézának hívták.

– Tudom.

– Persze. Nyilván a fiaitól vásárolta meg a tanyát. Keresztapámra nem emlékszem, 1943-ban ott maradt valahol a Don-kanyarban. De sokat voltam itt a ke-

resztanyámnál, játszottunk az unokatestvéreimmal. „Erre csörög a dió, arra meg a mogyoró”-t, vagy bújócskát. Bújócskázni aztán igazán lehetett, volt búvóhely bőven. Ott voltak a kazlak, a szárkúpok, az istálló, a kutyaól, az istálló mögött a kiserdő. Látom, az még a régi. Tudom azt is, hogy kik voltak a szomszédok. Ott, a műút mellett a Rostásék laktak. Kovács volt az öreg. Látom, már csak a romok vannak a ház helyén. Aztán a Kollár Lajos, majd Gajdácsi István tanyája következett. A Pista bácsinak Kollár lány volt a felesége. Kollár volt a keresztanyám is, testvére az édesanyámnak. Kollár birtok volt ez valamikor, aztán a múlt század elején örökléssel aprózódott. A másik oldalon Szabó Regina birtoka terült el, ke-reken száz hold. Az út túloldalán fiának, Ödönnek volt a földje. Ne haragudjon, nem akarom untatni, csak hogy lássa, igazat beszélek. Mindenkit ismertem a környéken. Idejártam az iskolába is.

– Azt tudja-e, hogy itt húzódott a front? Pontosan itt. 1944. november elsején, éppen mindenszentek napján. Itt magyar katonák voltak, egy előretolt orosz állás az iskolánál. Közel, talán 700 méterre ha van. Ebben a kiserdőben egy magyar löveget rejtettek el, de nem lőttek vele, mert csak három tölteny volt. Azt mondták a tüzerek, ha kilövik, bemérik őket az oroszok, és szétlövik a tanyát. A Gajdácsi tanyába jártak borért. Az egyik fiút, amikor jött a borral a bajtársaihoz, eltalálta egy kósza golyó. Itt temették el a kiserdőben, aztán a tüzerek elballagtak az ágyúval Pest felé.

– Az iskolát valahonnan eltalálták a mieink, pontosabban a tantermet. Kiégett, nemcsak az iskolapadok égtek el, de még a padló is. Ott lelte halálát vagy hat-nyolc orosz katona. Pontosan nem tudom, hogy hányan voltak, lehet, még többen is. A fészület tövébe temették el őket. Később exhumálták a sírt, és a falusi temetőben külön-külön sírt kaptak. Ott nyugszanak most is.

– Ezeket nem tudtam.

– Ne haragudjon, hogy feltartottam, és untattam az emlékeimmal. De már megyek is. Azért kérek egyet magától: ha megvan még a sírja annak a magyar tüzérnek itt a kiserdőben, vagy megtalálja, kérem, vigyázzon rá, gondozza.

A kocsiból búcsúzásként még intettem neki. Tétován intett vissza, de az arca már nem volt olyan szigorú.

Erdei-Szabó István

Ősz

Ez az ősz is elringat újra.
Mélyzöld füvek között alszom.
Átdereng anyám arca
az ég kék paplanán,
míg zaklatott, fura
álmomba visszaalszom.
Csönddé olvad a harangszó.
Az ősz pókhálókat dob a fákra.
A gólyák után a fecskéken is
fura izgalom lesz úrrá;
készülnek Afrika forró partjaira,
a remény, a túlélés napjaira.
Idén már másodszor robbant
rügyet az akác;
azt mondják a nagyidőt élt öregek,
lassú, nyugalmas ősz jön.
Meséket mormol a naplemente,
ránk az egyetlen Úr vigyáz,
rajtunk már nem fog semmilyen rontás.
Készülődünk az új évre,
új borokkal és föl-fölcsukló sóhajokkal.

Látjátok eleim

Látjátok eleim:
szívek kamráiba fojtott
villamosság feszül egymásnak itt.
Arcok redőiben, ráncaiban rejtezőnk,
rejtektajtók mögötti óvóhelyeken:
falak, kerítések, rácsok között,
mégsem óvhatnak meg.
Mert rejtett utakon, rejtektutakon
mégis csak elér hozzánk
a Szeretetet, az örök
egymásra találás szent, titokzatos
misztériumával: a Szerelem.

S azon túl fölborul minden
jól megépített magány-erődünk,
hogy rejtjeles szövegekbe csempésszük
határtalan vágyakozásunkat,
megzabolázhatatlan képzeletünket-
ideg-dróthálók kifeszített pályáján
kisikló szavainkat.

Néha még fölvonít

Csibész kutyám emlékének

Néha még fölvonít örök
álomba altatott kutyám,
a föld alsó fertályából-
fölvonít a Hold tányérképébe,
tenyérbe mászó képébe.
Tudatja velem:
a fájdalmat nem lehet eltemetni,
mert néha az embernek is
vonítania, ordítania kéne,
hogy „elviselhetőbb legyen a lét
könnyűsége”, fátyolrezdülése.
És igen, néha muszáj megkondítani
a harag, düh és tiszta indulat harangját,
nehogy elveszítse ércskeménységét
és a szív közeli, nehéz sóhajtásokat,
amikor „a bordák kosarában”
hisztérikusan vergődnek a vérgőzös,
idegbajos álmok.

Az utolsó világháború

Az lesz az igazi világháború,
ha elfelejtünk befelé
mosolyogni,
ha arcunk redői közt
nem lesz hely már a derűnek.
Ha a lélek tárnái
beomlanak napok
évszakváltásaiban,
ha az égtájak forgószínpadán
hullámokban törnek ránk
a depresszió és devalváció
hologramos, hagymázos reklámfilmjei.
Az lesz az igazi világháború,
ha már a Remény lejárata
előtti vényeit sem tudjuk kiváltani,
ha a ránk omló égbolt alatt
bevarrják a harangok száját.
Az lesz az igazi világháború,
ha álmainkból, gondolatainkból is
kiakolbólintanak,
ha az öröm aláaknázott
külvárosaiiban elveszítjük
egyetlen iránytűnket:
a génjeinkbe oltott bizonyosságot,
a jövő bevehetetlennek hitt
erődteplomait.

Nyomkövetés

Egymásra fenekednek, gyanakodnak,
folyton-folyvást a percek,
így követik egymást nyomon
a másodpercek.

Arcunkat, szemünket
összekarcolja az Idő.
Leszünk belőle kimetszett
szobrok, képek. Mind
Istennek tetsző,
az Ő orcájára, képmására ütő
„Időmadárijesztő”.

Írom neked...

Írok Neked egy verset
s a fehér lap fölszáll az égbe,
hétrét gyűrődik, míg négy sarkából
májusi eső hull a földre.

Nyugodt szívvel aláállhatsz,
arcod is fürödhet benne.
Tiszta langy permeteg lesz,
a jövő arcát is látod végre.

Írok Neked egy házat,
ablakai az égre néznek.
Súlyos, nyugtató csönddel teli
otthona lesz a Mindenségnek.

S ha már maga Isten is
emigrál a végtelenségből,
írok Neki felmentőlevelet
a menthetetlen reménységről.

S ott majd, abban a házban
maga Isten lesz albérlő,
bár nem kérsz tőle tanácsot,
Ő lesz az egyetlen szakértő.

Írok Neked egy verset,
havazás, tél lesz benne.
S majd alagutat ásunk,
míg tavaszt találunk mögötte.

Írom Neked a jövődöt,
számon tartott emlékeinket.
Sors és Idő öreg cselédjeit,
örököseinket s a felmenőket.